(٢٦٢)

رسالة امانة الله (للغزالي)
مترجم محمد امين التوقادي

رساله تصوف غزالی

1

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısmı | Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No | 3083
Eski Kayıt No |

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

T.C.
Süleymaniye Kütüphanesi
1923

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد احد برا سزاست که منزه است
از غیر و مقید ست بنظر ● و نظر بی نظیر
او کل شیء مقر و محمّد مصطفی ● در خزانه
کبریائی او بر جمله سرور اللهم احینا بعد
ما امتنا مع اله فی یوم المحشر ● امّا بعد
حضرت حجة الاسلام امام محمّد ابن
محمّد ابن محمّد الغزالی قدّس الله سره الاعلی
حذمتلرینك امانة الله نام رساله لطیفه
سنی شرفیاب مطالعه اولمق میسر اولدقده

جو

بو داعی حضرت متعال الامن بالامین
ابن امنه ابو الامانة درویش محمّد امین
توقادی اتاه الله المومن یوم الامان
بنفس امنة بنده لری مین خزانه ترجمه
امانة الله اولمق خذ متند بعد الاستثار
والاستحاره قیام وامنیّت دل ایله اول
شهراه عبودیته خرام اید و ب خامه
ادهمی جامهٔ رطانته مضمار تحریرده
ارخای عنان رفتار کتابت اولنوب فی
امان الله سادهٔ دلان اهل توحید قرندا
شلریمزه امانة الله قلندی حضرت شیخ
الاسلام والمسلمین بیورمشلر که معلوم
اوله که بو مختصر مصباح انسان اولان

رطانت
عربیده غیر لسان ایله سخنلنمکدر
اولنورکه محلنده ترجمه‌سنی
ایملك مراد اولنور

نفس انسانینک مراتبنده اولان امانة الله
بیاننده درالاصول مراتب نفسیده اما
نة الله وجود انسانینک صفات قوا وسیله
ظهور ایدوب صفاتدن هر بر صفت
اجزاء وجوددن بر جزء ایله فاعل اولمشدر
ووجود اول صفات ایله قائمقام حضرت
احدیتدر مثلا روح که سلطان
وجوددر سریر قلبه جلوس ایلمشدر
وعقلکه انک وزیریدر سرای دماغده در
وقوت مدرکه حاجب باب یعنی قپوجیلر
کتخداسی بابیه سیله دماغک الت طرفنده
قائمدر وقوت حافظکه امانة الله خز
ینه لرینه خزینه داردر باشین اکسه

شیخ عیسی
دل ملکنه قورلمشن بر تخت
سلیمانی اولنجه جلوس
ایدر بناهانه اولور کلامه

حا

حا بنده ساکندر وقوت متخیله که خیال
دخی دیرلر ممیز اعمالدر دماغک فو
قنی وطن قلمشدر وضمیر قلب انسانی تجسنده
حیات حسیه نک محلی اولان یرده آرام
ایلمشدر وحیات بشری ششش یعنی
ریه که اوکن دیدکلری عضودر
انک داخلنده توطن ایلمشدر وقوت توا
نائیکه قدرت بشریه در زهره یعنی اوددن
حرکت ایدر وقوت ماسکه که وجوده
اولان افعال واقوال واخلاطی قابض
یعنی ضبط ایدر کُردَه یعنی بکرده در
محلی بوبرکدر وهاضمه که سرای بدنک
طباخی یعنی اشجی باشیسدر مطبخ معده

اكل وشرب ایله جمع اولان اغذیهٔ اطعمه
واشربه‌یی طبخیله مشغولدر وداافعه كه
فراش حضرت وجوددر امعا یعنی بغرسقلردن
خدمت فراشتله قائمدر وقوت قاسمه كه
نعمت وجودن چاشنیكیریدر وجودده
بد مایتحلل اولان طعامك اقسامنی
جكرده محللرینه صرف وتقسیم ایله مشغولدر
وواهمه كه مجرمدر زندانی سبوردر
یعنی طلاق جسمانه سنده اولان
فوائك ارسنده مقید ومربوطدر
وقوة جاذبه كه بیوك مطبخدر حلقوم
كلن غذانك جمعنه تعین اولنمشدر
وقوت سامعه سمعده روحك خبربریدر

وقوة

دیل لسان معناسنه تركیدر
دل قلب معناسنه فارسیدر

4 وقوت باصره حدقهٔ چشمده دیده بان ونر
كس وش باغ وجوده ناظر احوال عالمیاندر
وقوت ناطقه دماغ ودیلده پروانه‌یی پروا
بر پروای شمع معنادر وشامه دخی مشام
خیشومده رایحه‌لرك صرافیدر ولامسه كه
قاضی حق وممیز باطلدر جمله اعضاده
علی الخصوص الاوزره یری واردر وبو
ذكر اولنان جماعتك هر بری كندی مقام
معلومنده مأمور اولدیغی خدمتله
قائم ودائمدر وكذلك علم وعقل واراده
باش وكوكلده وطن بولمشدردر وقوت
ادراك كه قدرة الله ظهورندن عبارتدر
جكرده وحیات حسی دخی حرارت غریزیده

وحرارت دخی صغوت ولطافتلی اولان
مانده ولطیفه‌ٔ دم دخی قلب صنوبری
الشکلده تمکن اوزره‌در وبو جمله‌دن
هر بری کندی عملرینی فعله کتورمکده‌در
اما صغات حکمیه جمیع صغاتده اشتراک
اوزره‌در و شهرستان وجودده بو جمله
نک هر بری بر محلده کندی عملریله
مشغول ومأمور اولمشلردر اما بدن
یدی طبقه اوزره ترتیب اولنمشدر
اولکی طبقه مغزدرکه کموکلرن قواتمی
ایچون انلرک ایچنده قیام ایلمشدر ایکنجی
طبقه استخواندرکه کموک بدنک قیام
وجودینه معیندر اوچنجی طبقه عصبلر

سبکیر

مغز یعنی ایلک
بنیدر دیمکدرکه بریلکه
اولمغله اکا دخی دیلکیندر
قفا کمکنک دخی ایلکیندر

5

سیکیرلردر استخوانلرک معینده انلره
تقویت ویررلردر دردنجی طبقه کوشتدر
ان جمله بدنی مهما امکن احاطه ایدرکه
قیام حیات ایچون قانک حرکتنک
محلیدر بشنجی طبقه یا غدر قانک حرکتنه
لزومی اولمغله دائما لحم تام تازه بولنمق
ایچون انک یوزینه چکلمشدر التنجی
طبقه بوست یعنی دریدر جمله مذ
کوراتک محافظه سیچون جلد انلرک
اوزرینه کلمشدر یدنجی طبقه مویاذ
یعنی قیللردر بوستک طشره سنده
رویاندر که بدنک عفونتنی دفع ایچوندر
زیرا نسیم اول شعراتک مساماتندن وجوده

تأثیر ایلمك وسطه سیله رُوح رَوح
وفرح بولور هنوز معلومك اولسون
ای درویش طالب که بونذکر اولنان جمله
موادکه ابدان وارواح وفواد رجمله سی
امانة الله در آفریدکار تعالی حضرتلر
نیك ارادت وقدرتیله وجود انسان
تخمیر وانسان انلرك سببیله تکریم و
توقیر اولنمشدر راشته بوجامعیّت
واسطه سیله امر عبادت انسان اوز
رینه واجب بیورلمشدر بس سندخی
عبادة الله ایله قیام وصبح وشام
عبودیتده دوام کوسترة سین الاّ
لیعبدونی اداء حصر ایله واقع عبودیتك

خوا

خواصندن اولان معرفة الله سنك
ایچون حاصل اولوب اول معرفة الله
سببیله حضرت حق تعالیه حصول
وصول حقیقی ممکندر راشته بومنـ
کورات کبی حضرت الله تعالی انسانه درت
قوت دیکردخی تخصیص بیورمشدرکه
انلرنه جسمك وقوای جسمانیه نك
دخی داخلی عدّ اولنور ونه روحك
وقوای روحانیه نك داخلی عدّ اولنور
بلکه انلر قوّت اسبابیهٔ انسانیه لردرکه
ظاهر وباطنك کسبی انلرك اوزرینه ترتّب
ایدر اول چار قوانك بری خوابدر
اویخونك خاصّهٔ لطفی بودرکه اکر

اعتدال اوزره واقع اولورسه بدن
وجودیدن صادر اولان حرکاتدن
راحت ایدر واو بخوده عالم معنادن
نفس وروح وعقلك هر برینك وجود
ایچون کیفیتلری ندر اعلام اولنمق ممکندر
زیرا او بخو قاروره عالم غیبدر درون
شیشه یه طشره دن نظارتله کسب
واطلاع اولنمق کبیدر بو طریقله حال
مغیّبات بیدا واشکار اولدقده اهل
ارشاد نفس وروح وسائر قوانك معا
لجه لرینه شروع ایدوب تحصیل اعتدال
ایدرلر لکن اکر او بخوا افراط اوزره زیاده
اولورسه نفسده کثافت وقلبده قساوت

قاروره شیشه صرجه

درکار

درکاردر واول شخصده کدورت وغفلت
وظلمت بیدا اولور کذالك اکر نوم وجوده
تفریط اوزره ناقص اولورسه بدن
ضعیف ودماغ یابس وضعف غالب
اولمغله عقلده دخی مبهوت اولور ایکنجی
قوت شهوانیه وجوده بنی ادمده
نسل بیدا اولمق اننك خواصندندر و
ضلالتی دفع ایدر امّا اکر شهوت غالب
اولورسه قوای روحانیه بدندن محل
اولور وامر شرعك خلافی اولان محله
دخی صرف اولنورسه اندن انواع عصیان
ایله ضلالت تولید ایدر که روح وروحانیتك
طاعونیدر واکر اول قوت وجوده

ضلالت بدنك صلاحندن فساده میل
درکه هدایت صوریه ظا
هرینك ضدیدر

ساقط اولورسه اكا عنت و صاحبنه
عنين ديرلركه انده دخى نيجه نقصانلر
واردر لكن وجودده بو قوت اعتدال اوزره
اولورسه وانى اطاعت امر حقده صرف
ايدرسه و نكاحدن مانع شرعيسى
بوغيسه و نكاحدن احتراز ايلمزسه
سائر اوصافك دخى كامل اولملرينه
سبب اولوركه روحا و جسما صفوت
و راحت شغله وسيله اولور
اوچنجيسى قوت غضبيه در انك خوا
صندندركه صاحبى دين و دنياده غيرت
تكش اولور مثلا امر معروف و نهى منكرى
كندى اوزرينه فرض ايدر و اعدائى

دفع

دفع ايدر و اكر بر ناحق شى كورورسه ار
سلانه و قپلانه كبى حقنى ناحقدن ايرر و
حقنى مركزنده قرارده ايدر لكن اكر بو قوت
وجودده افراط اوزره اولورسه ظلم
و تعدى و شهرت و شدت و تسلط كبى
احوال قبيحه يه تبدل ايدر و تميز خير
و شرانك ادراكندن مسلوب اولور و
اكر تفريط و نقصان اوزره دخى اولورسه
دين و دنياده غيرتسز اولمغله انده صفت در
الحاد تولد ايدر دردنجى قوت نفسانيه
نفسك خواصندن برى بودركه عالم ارواح
ايله شخص انسانى مياننده حجاب و پرده
مانع اولور اكر اول حجابى اولمسه استغراق

حجاب و پرده ايكسى برمعنايه در
شايدكه برى روحانيت و
برى جسمانيت طرفنده اوله
و يا برى نورانى و برى ظلمانى
و يا خود صفات تغييره خ
اولمق محتملدر

غالب اولوردی بس نسان کمال عقباتی
وامور دنیایی کسب این مزایدی وجونکه
وجودده نفس غالب اوله هر بارانددن
ذمیمه لر تولد ایدر حرص حسد امل
بخل ریا کذب افترا حقد عجب
تکبر طلب جاه و مال کبی اشته بویله او
لان نفس انسانی شیطانی اولور
وروحك بدنندن ارتفاع وافتراقی
وقتنده صفت نفس روحی امر حقله
اسفل سافلینه رد ایدر و تشخص
انسانی کندی عمللرینه کرفتار ایدر
نعوذ بالله تعالی منه وکذلك الله
تبارك وتعالی انسانی درت قوتدیکرله

دخی

یعنی انفعال بدندن ناشی‌ در
اولور

٩

کریه وسوزش کرکدر حرارت
دلك بارك اولمغه ایلمز
بونده استغفار اثر حاصلی

دخی مکرم قیلمشدر انلردن بری کریه‌در یعنی
اغلامقدر جمله وجودك بخاری قلبه
توجه ایدوب قلبك تحمندندن خارج اولمق
سبیله دماغه صعود واندن کوزه وبو
رونه کلوب بلحاظ ظهور ایدر وکریه‌نك
خواصندندر که اعتدالی صورتنده قلب
ودماغ اول بخاردن شسته یعنی یبقا
نوب ملایمت کسب ایدر کوزندن دوکمك
استرباش قوری اه ایله ایش بتمز
یالکز صابونی بیك سو رصو قویما
ینجه کیر کتمز واکر غالب وحد اعتدالدن
خارج اولورسه بدنی سست وضعیف
ودماغ دخی رکیك ونحیف وکوزی

زیرا اثر فسوندر نعوذ بالله تعالی

باریك وتاریك یعنی قرارر واکرحد
ملحوظدن ساقط اولورسه قلبی حشن
ودماغی مختلی وکوزه خیره ایراث ایدر وقلبدن
مرحمت زائل اولور وایکنجی خنده یعنی
کولمکدر اغلمقاڭ ضدّی وعکسیدرکه
مجموع وجوددن قوای متنوعه کریه مرکز
قلبه متوجه اولدیغی کبی قوّت خنده نك
لطیفه قلبه وصولی سببیله جمله وجوددن
راحت ویر اعتدال اوزره اولدقده روح
اندن فرحیاب وتن دخی مستریح اولور
لکن حدّندن زیاده اولورسه قلب ضعیف
ومتفکرهنبی قوت اولوب کمالات اخرویه دن
دور ایدر اکر خنده برکسه دن منقطع اولسه

١٥

دلتنك وغلیظ اولوب روح رمیده یعنی
وحشی اولورکه قانی صوغوق وقره کولمز یرلر
وتن دخی غذا بغلظتده قالور ودماغه
یبوست کلوب بعض علتلره حدوثنه
سبب اولور اوچنجی قوت متحرکه درکه جمله
اعضانك اوزرینه بالکشای اقبالدر
اعتدال اوزره اولدقده نقاش ویا کاتب
واندرکبی دقت لازم اولانلر اموردن فکر
صائب صاحبی غایت خوب وفائق الاه
قران اولور واکر اعتدالدن زیاده اولورسه
اولکسنه سازنده وخوانده اولوب و
نیجه لری سرعت حرکتله رقّاص ودوّار
اولور وکسب علمك افراری اکا اسان اولمز

خفت طبع ارضا مبالغه
بعض صوفیه علم جابدر دیو
علی انکار ایکی بو حکمة ناظر

واکر حدندن نقصان اولورسه وجودده
بخارلر ورطوبتلر وتندن فضله سی تحلیل
اولمیوب دائم کرفتار مرض اولورلر دردنجی
قوت ناطقه در روانك اصلی شششدیه
کلری ریه دندر حنجره ولسان ودماغ
وبین ودیشلر ودهان جمله سنك
اشتراکیله ظهور ایدر چونکه اعتدال
اوزره اوله فصیح ومحلخوان وبسندیده
سخن سبحان اولورلر لکن افراطی نقصان
عقله وکذب وبیهوده کوی اولمغله
سببدر وسوزلری توجیه قبول ایلمز
اکر تفریط اوزره یعنی ناقص اولورسه
حیوان غیر ناطق حکمنده درسکوتیلر

بیور

تجوید بری برینه جاء کلنه
الصاف ایلمك مهارت ومعرفتی
ملك اولمش ایکن تحصیل علم
ذکا حفظ سوز تجربه سنه
مقداری رغبتی ونصیب
نفسله انجق ممکن اولدیغی
معروفدر

تجوید بری بری نحوی انك سنمنه
جلیذه یعنی کوزینه ضرب
برکوجیه ضرب ایله صا
واردر معروفدر که الندنه
حافظه نك جمعنه عناد
فرط ذکا قدرتیله قوت

حنجره حلقه ونون وجیم وبنه حلقه ایله بوغاز دنلوکی

11 بیور ذوق سکوتی نه بیلسون بیلمین
حیوان ناطق بودنجی معلوم اوله که
بو ذکر اولنان قوتلرك اعتدال وخلاصه
سنده ناشی ادم صفی الله علیه السلام
جنابنه علم شریف عنایتیله تکریمنی حکایت
بیوررکه وعلم ادم الاسماء وعلم بر
قوتدرکه اکا هیچ برشی حجاب اولمز و
علم شریف جمله اشیادن سریع السیردر
بعض کسان واردرکه ذکر اولنان قو
تلرك جمله سنده اعتدال اندرده بو قدر
لکن سخندان وبرکو اولمغله اندره عالم
دیرلر واویله بیورلر مع هذا اندرك
بو تصورلری ضایعدر وتصدیقلری

مسلم اولمز اندرك بركوى اولملرى دخى
كنديلرينك عدم كمالاتلرى اوزره كواهدر
مترحم عمر تلف كرده ناجيز ديرمكه واقعه
بويلدركه بيلن ديمزدن بيلمز بو قضيه ده
قياس نفسله ايدرمكه كثرت كلامم جاهل
لاطائل اولديغمك دليل واضحى ونتيجه
مسلمه سى (اولديغى) مالا كلامدركه لم بعد
زبرينه صدده اى عزيز هر كيمك
وجودنده كه بو صفتلر اعتدال اوزره
اولورسه حياتى ومماتى زماننده دخى
علويات عالمه عروج ايدر ووجودن بر
وجودده كه افراط فعلى بيدا اوله اول
وجود شيطان انسان صورتده اولور

وجود

12 وجود صفات معتدله دن تفريط ونقصانه
بوله اول وجود صفت انسانيتدن ساقطدر
اولئك كالانعام بل هم اضل سلوك
اهلينه انسان صحبتى بو مقدر مقصود
او صحبت كيم بيلمسنه صحبت حيوانيتدرلر
نائده ابن مليق شاذلى مكتوباتنده بيو
رركه انسانده بو وصفيه عندنده بعث
احمديه ايله تحقق ايدوب ومن طرف
الله تعالى مؤيد ومقوى اولاندكسنه
دينور اى درويش ظهور انبياء عليهم
التحيه ونزول كتب الهيه وارشاد
جمله اوليا وحكمت جميع حكما وسلا
طين عظام اوزرينه واجب اولان

امر معروف ونهی منکر وامر قصاص
مجموعی بو صفات اهلنه وصیت و
اندری تربیت ایچوندر وحال انکه بو
صفات وجود انسانیتك کسب کمالی
ایچوندر وروح وروحانی وجسم
وجسمانینك قوتلری تام اولمق ایچوندر
که برمرکز وجود انسانیده تخمیر
اولنمشدر جمله سی امانة الله در
هر ذات بختیار که امر انبیایه متابعت
دولتی ایله وارشاد اولیایه موافقت
سعادتی ایله مستعد اولوب بونلر
اولنان قوتلر ووصف اولنان صفتلره
رجوع بیوره ارواح طیبه نك عالمی

اولان

13 اولان ملکوت علیاده طایفهٔ اولیاء اللهده
معدود واندره ملحق اولور والا معاذ الله
روح شریف وقوای لطیف وصفت وجود
انسانی کرفتار عذاب الیم اولور وجود و
جودده بو قوا وارواحك ظهوری روح
قدسی واسطه سیله وجود وجود بو
لمشدر جمله سی امانة الله اولوب اما
حقیقت وجودکه اکا مخصوصدر الم
وراحت دخی انسان اوزرینه کندی
قوتندن ظهور ایدر مثلا افتاب فلك
رابعدن مرکز خاکه اوزره شعاعی عکس
ایدوب نور خرشید تمام روی زمینی
ضیادار ایدر وبو واسطه ایله یعنی انده

امانة الله و ودیعت الله اولان خاصّهٔ
تأثیر سببیله حرارت و نتیجه اشیایی پر
ورش یعنی تربیت پیدا اولور پس کذا
لك روح انسانی ملکوت ارواح اولان
عالم امر اللهدن کندی علمی و حیوتی نو
رینك عکسدر یعنی وجود انسانی زمینه
پرتو باش قیلوب اجسام کثیفه اوزره
متراکب اولمشدر پس ابدان کثیفه
و ارواح لطیفه که جسم و جاندر
و شمس و قمر انفسیدر پدر و مادر
کبی اجتماع ایدوب مابیننده بر فرزند
تولد ایدر مثلا آیینه ایله آیینه نك
مقابلنده اولوب انده مرئی اولان

شینك

شینك میاننده حاصل اولان رؤیت
کبیدر پس وجود بنی آدمده اولان بو
شخص معنوی غلاف وجودده شمشیر
کبی مستوردر آنی جوابده کورر که هر
محلده روان اولور و اکل و شرب ایدوب
لباس پوش و الم و راحتی ادراك ایدر
پس بنی آدمك وجودنده بو قدر
صفات کثیرهسی ایله اول شخص کو
یا که خواص کثیرهسی ظهوره کلن
معجونکبیدر که آنك دخی معجون وجو
دنده اول صفتلر مندرجدر کاه
پوشیده و خفاده و کاه آشکاره و کشاده
اولور ای عزیز روح آفتاب

نفس اولوب عالم ارواحدن زمین وجود
انسانه عکس ایلدیکی کبی بو شخص دخی نفس
انسانک وجود قمریسیدر که آفتاب حقیقیدن
وانشق القمر سرّی اوزره انشقاق بولمشدر
پس اکر اول شخص وجود خود بخود جسمدر
دینورسه راستدر اما جسمدن لطیفدر
واکر عین روحدر دینسه اودخی درستدر
اما روحدن کثیفدر واول شخصک
مادر ابدان ایله جنسیتی و پدر ارواح
ایله دخی نوعا خصوصیتی واردر اول
وجود شخصده هر صفتکه غالب اوله
صورت پذیر اولور یعنی فعله کلوب
انکله عالم اولور واول اعمالک

صو

صورتلری کندی وصف حالی اولورکه
ویحشر النّاس علی صور اعمالهم وارد
اولدی وکما تعیشون تموتون وکما تمو
تون یحشرون دخی سیاق مزبوری
مصدقدر انبیا واولیا حضراتی
بیوردقلری اوزره بو شخص وجود
ایچون فلکه عروج اختیاری وغیر
اختیاری واقع اولوب وکندی حقیقتند
حسبحالی قدر حق تعالی ایله مکالمه
وحقدن استماع والهام وارادت
امر ونهی کانازل اولور بونکیچون اهل
دلان امین سرپره دانان درویشان
دیرمکه امام صادقان حضرت

جعفر ابن باقر بیورمشدرکه بوایة کر
یمه یی بالذات قائلندن استماع ایدنجیه
دك تکرار ایلدم حتی ساده جه مؤمنلر
غیر سالك حقنده دخی وارد اولمشدر
حق تعالی ایله تکلم ایدوب مصاحبت
مراد ایدن کمسنه قرآن کریم تلاوت ایلسون
وتلاوت ایلدکه بن حق تعالی ایله
سخنساز اولدم دیو یاد سوکند ایلیسه
یمیننده حانث اولمزدیو فقهای کرام
یازمشلردر ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ
هدیتنا انتهی حضرت امام حجة الا
سلام ینه بیورر که چونکه اول حا
لانه مالك اولانه سالك درجات

کماله

16 کماله رسیده اوله ملائکه کروبیاندن اعلی
وافضل ومراتب فنا فی الله ومنازل بقا بالله
نهایتنه واصل مکمّل اولور وکذلك بنه
اول شخص وجوددرکه معاذ الله مردود
حق وشیاطین انسانیه زمره سنه
ملحق اولوب وشیطانك مسخره سی اولور
وارواح خبیثه ایله جنسیّت وبلکه
اتحاد بید ایدر ای درویش امر ربّانی
واذن سبحانی واحکام شرعیّه
وآداب مرعیّه واحوال طریقت وامر عبادت
وطاعت بالجمله بو حقیقت وجودك
کسب کمال ایلمسیچون ندر ای عزیز بر طائفه
دیمشلرکه حضرت الله تعالی قوللرك صواب

وثواب وخطا وكناهدن منزهدر و
اول حضرته اول حالاتك برندن
سود وزيان تعلق وسرايت ايلمز بلى
بويله در اما هرچند حضرت الله تعالى
منزهدر لكن شخص وجود انسانى منزه
دكلدر بلكه كنديدن وجود كلن عمللريله
مقيددر مثلا حسناتك حسنيله مزين
وسيئاتك عذابيله كرفتار محن اولور
وبو ذكر اولنان احوال بالجمله امانة
اللهدر حال انكه حضرت الله تعالى
حى وعليم ومريد وقدير وسميع و
بصير ومتكلم وحكيمدر شخص
وجود انسانى بشريتك وسعى قدر

بو

بو سكز صفاتلر ايله شرفياب بيورمشد
ركه خلق الانسان على صورته بو صور
رتده اى على صفته ديو بيان بيورلمشدر
انسان بو صفات مذكوره دن حصه دار
اولمغه قابليت واستعداد اوزره
مخلوقدر يعنى انسانك صفات ذاتيه يه
منسوب وموصوف وصفات افعاليه
ايله مكرم قلنديغنه انكله اشارت
اولنمشدر مثلا تخم ودانه دن انك
شجرات وثمراتنى تربيه ايلديكى كبى نطفه
انساندن بطون امهاتده انواع انسان
تولد ايدر وانسانك دخى اعمال وافعا
واسطه سيله كونا كون قماش وانواع

لباس وبدرلو درلو غدالر واشربه
ظهوره کلورکه اول حصه مذکو
رەنك سرّیدرکه خالق تعالی خلق
وایجادینه انی الت ایدیوب انك یو
زندن اظهار ایدر اشته بو مقد
مه دن معلوم اولدیکه انسانك خز
ینه دار رحمن قیلنوب اسماء وصفا
تنك دخی خازنیدر زیرا حضرت
الله تعالینك نشانه واقع اولان
صفتلری واسطه سیله سائر حیو
نات وغیریه نسبتله انسان خلیفة الله
دیرلر چونکه بویله‌در بو امانتدارلغه
امین اولورسه خلیفه خاف واکر

انی جاعل فی الارض خلیفة آیۀ کریمه‌سندن اقتباسدر

خائن

18

خائن اولورسه حق تعالینك تیر لعنته
هدف اولور اللهم ارنا حقائق الاشیا
کما هی وخلصنا الهی عن الاشتغال
بالملاهی وانت الناهی بندامدن
بو درویش دلریش امین شهر عصیان
وتشویش مترجم عمر ضیا یعکوده یدی
ماده ایله وصیت ومشتمل اولدیغی
نیجه نصیحتی بو خاتمه احب دوستم
اولان طالبان طریقت وسالکان
حقیقتدن هر فرده خصوصا بو بنده
لکرده نا جیزدن اخذ نسبت عزیزایدن
وانك اوزرینه دوام وقیام اهلنه
عقل قاصرمجه احسن نصایحم وایمن

لوایحم بو نلردرکه بندن دکل حقدندر
امانة اللّهدرکه ان احبّ عباد الله الی
الله انصحهم لعباده حسن بصریدن
مرسل اثرا کملدراوّلا بو وثیقهٔ معتبر
جمکرده نك جامع اولدیغی فوائددن
بندهٔ مفیدسی حصول بزیرا ولمقدهٔ
مداری ذکر شریفدر صبح شام وبلکه
بردوام ذکر ملعقّ حق تعالیدنجد و
اهتمام وتعظیم واحترام تام اولنه که
صاحب فکر صائب اولنلرك بری بیورر
نوری ازبیشانیٔ صاحب دلانی دیوز مکن
شمع خود ر میبری دلمرده از محفل جدا کرك
لسانی ظاهری صوری واسترسه جنانی

حدیث مرسل اولدرکه تابعیندن
بری روایت ایلیه یعنی حدیثده
اصحابدن بریندن اخذ ایتدیکنی
سویلمیه همان قال علیه السلام
دیو روایت ایده

امام حسن بصریدن هر حدیث
مرسل حضرت مرتضادن
مرویدر لکن مقتضای وقتله
نام مبارکلرین علی دیو
ایلمك ممکن اولمامغله کنیه
وارسال ایلدیکنی امام سیوطی
اتحافنده یازار

باطنی

باطنی معنوی اولسون زیرا کرك قلبی منا
فق صفتی اولدیغی لایذکرون الله
الا قلیلا ایۀ کریمه سی وصفندن
عیاندر و بو مفهوم جلیلدن من اکثر ذکر الله
بریٔ من النفاق اثر جمیلیله دخی نمایاندر
عزیزاندن بری دیمشدرکه ذکر الله کنا
هکار اولمیانلرك توبه سیدرکه کنهکا
رلرك وحشتلرینی دفع ایدر ودخی قیام
لیال وانفاق مال وجهاد کفارده عجز
اظهار ایدنلر کمسنه اذکاری اکثار ایلسون
دیو حدیث شریف وارد اولمشدر بو
محلده بو دخی معلوم اوله که ذکر شر
یفك انواعی میاننده افضل واولانی ترك

ایدوب فاضله تنزل ایلمك قصور
همت ونقصان درایتدركه افضل
العبادة الذكر وافضل الذكر لا اله الا الله
دیو بیورلدیكه افضللر افضلی و كوزللر
كوزلیدر واكرچه سالكك طبعنه
ابتداء كلمهٔ توحیددن زیاده اسم جلال
انسب كلورسه دخی وخفیه‌دن نبذه
یاب اولمیان مبتدیلره جهریه تعلیم او
لندیغی كبی ابتدا جلاله تلقین اولنورسه
دخی ینه مطمح نظر اولان ماته یه معقد
مه مغوله سی اولور و طالب سالك
و ذاكر منهالك هر نفسی نفس اخیر بیلمك
كركدر روای اولدرویشه و بلكه

هر

20

هر مؤمنك اندیشه‌كد وقت سحر ایله
بین العشائین اكابر انتباه بولنمیه ای
ر هرو طریق حق مأثور اتنداخذ صحیح
واذن واجازت دخی سنة سنیه اولد
یغی معلوم اهل علوم مدر لكن بر كشیدن
اذن و نفس المق واجازتله سلسله
اصحاب نفسه ملحق اولمق مراد اولندقده
اكر علی رؤس الاشهاد اذن واجازت
المش كسنه‌لردن دكل ایسه معروف
ومعتمد ونامدار بر كسنه‌دن بدننده
اجازت نامه سی وممضی ومختوم سند
اذن عامه سی المق اكرچه بدعتدر
اما حسنه وبلكه فریضه قبیلندندر والمشدر

سندات اجازتی عالم ظاهرده
امام الحرمین وباطنده امام
حجة الاسلام وسائرای
دخی یازمشلر

بو یله وثیقه صاحبی ولمیان اشخاصه
طالب مبتدی ایلمیوب تأنی ایده زیرا
جاهل جسور کثرتده ومتشیخ خیال باز
وسیاح دروغکار نوبنو وفرت بولمغله
وعائد جاهل وعالم فاسق غلبه ایلمکله
درکه حضرت مولوی قدس سره بیورر
ای بسا ابلیس آدم روی هست پس بهر
دستی نشاید داد دست اگرچه آیات
ودعوات واذکاره شغلک ثمره سی
ومن یعمل مثقال ذرة حکمنجه ضایع
اولمزکه • ان الله لا یضیع اجر
المحسنین بیورلدی لکن آثار معنو
یه سی البته نفس صحیح واستاد ملیح

ایله

ایله ظهوره کلور دیدکلری انجماد طریق
سعدیه کبی آثار حسنیه ایله ثابتدر که
اذن ونفس شیخ ایله ظهور ایدر ثانیا
وصیتم فقیه صوفی اوله لر صوفی فقیه
اولمیه لر زیرا صورتا اولی روش ثابتدن
اهم واتم واکملدر یعنی ابتدا تصحیح عقیده
قدرت رتبه لری تحصیل علم شریف ایدوب
بعده سالک اوله لر بودخی وقتیله لازم
اولور اموردندرکه بعض احکام شرعیه
مقتضای زمانه تابعدر شرعک حقیقی
قرن ثانی اولی تصدیقیله نظام بوله
کلمشدر تعامل ناس اجماع رتبه سنده در
لا تجتمع امتی علی الضلالة تعامل ناسه

قدم بولنان امورك انكارنده خطیردن
خشیت اولنوب بخصوص حالی وزره ترك
ایتمیوب قارشدرمق موقوفا فتنه‌در اكثر
علمانی تكذیب ایلمك كذبه رلاسیما منا
فاتی اولانن امورك میاننی توفیق ایلمك
اسان اوله وطرفنده كثرت فحول علمای بولنان
امر قوتلی اولدیغی مدتلده امور مشكله‌ده
مهما امكن توفیق ایله تخلیص مسلمین
واجبه رد وشورمكه مائل اولمیه‌لر
اكر حقیقتی فهم اولنمدیسه فاسئلوا
اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون حكمنجه ار
بابندن حل اولنه شاید كه اصطلاحه
مبنی اولمغله اهلندن تعلم اولنمدقجه

منكشف

22

منكشف اولمز عنادكار واهل اصرار
اولمیه‌لر برماده‌ده ضعف وبلكه
كراهت ذخی جوازك علامتیدر
فیالها قصة فی شرحها طول سید الطا
ئفة جنید حضرتلری بیورمشلركه بزم
علم طریقتمزی تصدیق ایلمك ولایتدر
اكر صوفیه كرامتك تصدیق واعتقاد
حقیقتی ایله متصف بركمسنه كورر سكز
دعاء خیرنی نیازمند اولك كه اول
كمسنه مجاب الدعوة یعنی دعاسی مقبول
اولانلر طائفه‌دندر قطب مكی
حضرت شیخ اكبردن نقل ایدركه بیور
مشلر بر كمسه انتساب الی الله دعواسنده

یعنی مع هذا دعوای تجرد
صاحبی ایكن

اولسه اعتراض ولنميوب حسن ظن و
اعتقاد ايله حسن نظر ايلمك سعادت
علامتلرنك اعظميدر زيرا بنده
غلظتله اسلافى واخلافى بكنمز اولان
لكسنه يه رخصت ويرلميوب منع وتعزير
لازمدر ديو اشباهده مصرحدر
ثالثا بندم بودركه فقراى طريقت علم
ايله كوزغينه لركه سبب وحشتلرى
اولور رفق وحسن خلق ايله كوزنيه لركه
وسيله انسيت وصحبت ايلدكرى هر
سالكك اول صحبتده كندى طريقته
محبتى زياده اوله نفرت بيدا اولان
صحبتى ايلميه لر زيرا مجازات بالمثل مقرردر

رابعا

رابعا مخلوق خالق تعالى في تحقيردن
وتعييب وتعييردن دخى حذر رايدهلر
خصوصا اهل قلوبدن دكل ايديكى معلوم
اولميه وبلكه دردمندان فقراى صوفيه
شكلنده اوله ع. برسكك برقرتالى
قالدردى اوردى يره شرحنه دقت
اولنه كشيده تعييب خصلتى بعضك
اثريدر ابو سعيد حدريدن مر
وى حديث صحيحده كلديكه اشد
الناس بلاء الانبيا ثم الصالحون
الى اخره معنى بيمك ولوركه ناسدن
بلاسى بك شديد اولان بيغمبرلردر
اندن صكره صالحلردر بعض وقت

اولورکه اول صلحادن بری فقر دنیویه
مبتلا اولوب برعبادت غیری شئ بولمیوب
انی یرتوب بوغازینه کچوروب کیرو
قمّل یعنی بیت دیدکلری بوجکه مبتلا
اولور وجودینی یرلر وانی اولدررلر
تحقیقاتک امثالنده بعضیلری وار
درکه سنرلرک عطا وکرمندن فر
حیاب اولمکزدن زیاده اندر بلانک
ظهورنده شدید الفرح اولورلر
دیو بیورمشدر مال وسائر ماسوی
امانة الله اولدیغنه بو دخی
کواهدرکه ینه حدیث شریفده ابو
ذر غفاری روایتیله بیورمشدرکه

جزدن

24

بندن صکره بکا محبتلری شدید وقوی
برقوم کلسه کرکدرکه بنی کورمک ایچون
ملکنی ومالنی بخشش وفداکارلقدن ممنون
ومسرور اولورلر بس مدی کمال محبت
بهرحال خواجهٔ عالم حبیب اکرم صلی الله
علیه وسلمی کندی نفسنه تقدیم و
روحنی دخی فدا ایلمکله ع
روحی فداك ای صنم ابطحی لقب نظم
بیک جان اولیدی کاشکی بن دلشکسته ده
تا هر بریله بیک کره اولیدم فداسکا
خامسًا وصیتنا جیزانه معلوم اولهکه
هر شیده سبب حرمان یعنی ظاهرده
وباطنده محروم قالمق بودرتا اصولی

ضايع ايلمكدن كلور بر سببي اقامت
فرائضكه اداى دين ديند رانده ريا
اولمز ابو العباس مرسي ديمشدركه سنك
حق تعالى عندنده نصيب وقسمتك
مقدارى حق تعالينك سنك عندنده
ولان حقى واكار عايتك مقدارنده
معلوم اولوركه عاشقه نشان ودعوايه
برهان دركار درع • **ان المحب لمن**
يحب مطيع ايكنجى اصل دخى اجتناب
محرماتكه مباحلردن دخى طريقتده
ضرورتليدن زياده اهل دله محرمدر
انكچون اثرده وارد اولمشدركه عالمده
غبيط حرام ايله براولسه اهل دلك

اندن

25

اندن اكلى حلال الدر پس صوفى هر حالنده
صورة اضطرارى نصب عين ونصب نفس
ايلمك كركدركه سئوال وحساب منا
قشه روز رستخيزده حد وسط اوزره
اولان ماكولات ومشروبات و
ملبوسات ومساكن وقدرى معروف
صد قاتدن زياده اولان اسرافدندر
فائده نذر شرعى واقع اولدقده •
يوفون بالنذر وصف كريمى اوزره و
فائده سى لازم اولان امورده نذر
لكن اكر تعيين عدد اولنمديسه كرك
نذر مالى وكرك نذر بدنى فعلى ويا
قولى اولسونكه مثلا نماز قيلمق وصلوة

وسلام وذكر ايلمكه عهد ايلمك كبى
بوبابده ايكى قوك وارد ر فقرها سكسانن
عدت اوزره اولمق لازمدر ديركه
لقد نصركم الله فى مواطن كثيرة
ايهٔ كريمه سنده وقايع نبويه اولمقداره
بالغدر ومحدثين عندنده نذر يمين
قبيلندن اولمغله كفارت يمين اولنمجق
امره بوننده نحى رعايت اولنه ديديلر
وبو حكمى كفارة النذر اذا لم يسم
كفارة يمين اثر شريفندن اخذ ايلديلر
ارباب طريقتدن اولان كمسنه لر
سائر يكانكان كبى هرمادده نذرن
سرعت ايلميه لر نذر عوام اسلامده

خواصه

خواصه بر عريضهٔ روحانيهٔ نيازه
درمنتسبلر انتسابلرينك خير وبركتنه
انتظار وتوجه واستمداد ايله صبر
ايلمك نذر ردن اولا در حضرت امير
پير خواجه سيد احمد بخارى وقت
حياتلرنده مسكنلرى اولان خانقا
هكه ابو شيبة الخدرى رضى الله
عنه تربهٔ شريفه سى همجواريدر
انده بوداعى حق بنده لرين مقاملرنده
اقامت خدمتنه قبول بيوردقلرى
بوسال كرام ماالدر روح الله روحه
وزاد بالتجليات فتوحه اندن بركره
برالتون نذر قبول ايلمشدر شيخ

يعنى امير بخارى تربه سى اولان
تكيه يه جمعه كونلرى كلوردى
ايمش سائر ايام ولياليده
كندى بنالرى اولان
ابى شيبه قربنده واقع
زاويه لرنده توطن اوزره
ايمشلر

الا احوار جنابیله اساطین طریقتك
عدلری ودخی العبد یدبر والله
یقدر عددی عروفنه رعایت ایچون
اوزسکز عددی اختیار اولنمشدر
اوچنجی اصل اتباع سنتدر وصول
حق واسطهٔ نبویه دن غیری صو
رتله محالدر خصوصا افعال و
اقوالی صورت مسنونه نه قصر ایلمکه
قلت مؤنتله عناصرده راحت ود
غدغه‌دن کلفتدن امنیت واردر
شیخ مرسی بیورر که تبعیت سنت
اهلی اولمیانلرك سنده یه طریقتده انسان
دیمزلرکه اواخر رسالده دخی کچمشیدی

کالانعام بل هم اضل سبیلا ● ودورد
دنجی اصل دخی اداء التزام ورعایتدر
زیرا هیچ برینی ادب واصل ربا اولمامشدر
طرق کلها آداب مشهوردر که علمانك
سوزی وعوامك گوزی واهل قلوبك
اوزی محافظه لازمدر ساداتنا
وصیتی بودرکه اگر آفت شهرته با
لضرورت ابتلا عارض اولمق مقدردر
ایسه اوچ حاله رعایتله انشاالله
سلامت میسر اوله بری تصریحا
وتلویحا دعوادن بری الساحه اوله ●
ایکنجی مال وجاهدن ظهور ایدن اشیا
نك قلیلی ایله استغنا قیلنه و بردخی

یعنی کسدم وفلانی منصب
ایلدم دیو ولایت وکرامت
دعواسی واقع اولسه دخی
اظهار اولنمیه

ناسدن احتراز ده الفت مكير همچو الف
هيچ تو بكس بابسته الم نشوى روز باز
پس مع ذلك انلره شفقت اولنه كه
اثرده انصر اخاك ظالما او مظلوما
وارد اولدى ظالمه نصرت ظلمى ترك
بابنده نصيحله اولورديد بر بندك
دخى تأثيرى حكايه طريقيله ويا
معهودانه برانخرلمسنه يه بند ايدر
كن استماع وجهى وزره اوله زيرا
رو برو نصيحتك قبولى البته نفس
اوزره ثقيل كلورديد بخى وصيت
زيارت قبور لايقان فايقانكه
الهيكم التكاثر حتى زرتم المقابر

سرنده

28

سرنده مطالب عاليهٔ امام فخرده فوائدى
وتعلق روحانيتك فواعدى مبسوطه
درلكن بونده طريق زيارت روحانيت
اهل الله بوخاكراه اكهان ابراردن طا
لبان مبتديانه يادكار اوله كه اولا
روحك جانب جناب حقه من روحى
شهادتيله مناسبت اضافيه برله
شرفياب اولديغنه حسن اعتقاد
وجسمانيتدن زياده روحك حال
تجرد روحانيتده كاركر اولمسنه متانت
اعتماد بيدا ايليوب توجه واكر ممكن
ايسه خلع نعلين ايده اداب اوزره
حياتنده مغروض اولان صورة قريبتى

قدر محلده قيام و عموما سلام و يروب
السلام عليكم دار قوم مؤمنين وانا
ان شا الله بكم لاحقون ديوب قعود
اكر ممكن ايسه تمكين جوارح سبب
اطمئنان اولور اوندن برعدد سوره
اخلاص شريف قرائت اولنه مقدما
قلب قران اولان سوره يس شريف
وسوره ملك تلاوتى اكر ممكن اولور
سه دخى سريعا ظهور انكشافه
سببدر اوچ اوچ معوذتين سو
رهلرى الحاق اولنوب فاتحة الكتاب
نفس واحده روايت مسلسل معهود
اوزره اوقنه وسوره بقرەنك اوّلى

سلام
يس وملك شريف
واخلاص
فاتحه ١
معوذتين ٣
اول بقره
آخر بقره
اسما حسنى ٩٩
توحيد ٣
جلال ٣
سلام

مفلحون

مفلحوندك واخرى لله كلمۀ جميله سنده
سوره تمامنه دك اوقنوب اوائل سوره
بسمله ترك اولنميه صكره اسماء حسنايى
بر بر قطع ايدرك اثرده ورود و
جهى وزره الف لام ايله اوقيوب
كوزلرينى قبايه جشمبوشيده
اين طائفه فتح البابست و بالجمله
جمعيت قلبله استحضار ودفع
خواطرده بلنده اوچ كره كلمۀ توحيد
واوچ دفعه اسم جلال بر بر تعظيم
واجلال ايله ادا اولنه وجمله سنده
رعايت تام بولنه كه تسهيل جمعيته
سببدر. برمقدار سكوت وسكته

توجه دعوت روحانیه عقیبنده خا
صه برکره دخی السلام علیکم ورحمة
الله وبرکاته دیوب یا سیدی فلان
ویاخود یا شیخی فلان دیو اسم وشهر
تیله خطاب ایلیه ویا یا رسول الله
دیوب اکر محضا زیارت واستغاضه
اولمیوب برامره استمداد ولنمق ملحوظ
ایسه فاستعینوا من اهل القبور
حکمنجه بو محلده مرادی هر نه ایسه ابراز
ومن عند الله الخلاق الرزاق
حصولی استشفاع واستمداد اولنوب
برو یا اوج کره مرام لسانا ویا قلبا
اعلا اولنه بعده خشوع اوزره قیام

ورجعت قهقری ایله عودت اولنه والسلام

رباعی

از شراب مداد خم دوات خامهٔ ما همیشه پر شود
کر بریشان سخن شور چه شود نغزش پای مست معذور

اللهم سهل عسر اهل الاعسار وحصل
مرام رهط الاسرار یا من ذکره
سعادت للذاکرین وشکره فوز
للشاکرین وطاعته نجاة للمطیعین
صل علی حبیبک وآله واصوله
وفروعه واشغل قلوبنا بذکرک
عن کل ذکر والسنتنا بشکرک عن کل
شکر اللهم ان لم تکن لرحمتک
اهلا ان تنالها فرحمتک

اهل ان تنالنا ولا تمزق اعراض الا
تقياء باعراض الاشقياء ولا
تكشف عنا سترا سترته على رؤس
الاشهاد انك رحيم بمن دعاك
ومستجيب لمن ناداك من العباد
تمت وبالخير عمت في شهر
فيه توجه مقام السيد
البخاري الى الداعي
بالخير وهو صفر الخير
١١٥٦ ه

باستانبول بقلم سقيم رقم مترجم
درويش محمد امين النقشبندي التوقادي

غفر له

تمت هذه الرسالة اللطيفة بعناية
خلاق العليم في اواخر شهر
رمضان شريف ثمان و
سبعين ومائتين الف

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt 3083
Eski Kayıt No